

Συνταγματικά ζητήματα που γεννώνται στη φορολογία εισοδήματος από τραπεζικές εργασίες

ΗΛΙΑ ΚΟΥΤΡΟΥΜΠΗ
Αντιπροέδρου Ελεγκτικού Συνεδρίου

I. Διατάξεις του Συντάγματος που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη από τον κοινό Νομοθέτη κατά την ψήφιση νόμων για τη Φορολογία Εισοδήματος

Στο Σύνταγμα της Ελλάδος περιλαμβάνονται διατάξεις, που έχουν σχέση με τη φορολογία εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων, στα άρθρα:

1) 4 παρ. 1, 2 και 5 ένθα ορίζεται ότι: “1. Οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου”, “2. Οι Έλληνες και Ελληνίδες έχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις”, “5. Οι Έλληνες πολίτες συνεισφέρουν χωρίς διακρίσεις στα δημόσια βάρη, ανάλογα με τις δυνάμεις τους”.

2) Στο άρθρο 78 παρ. 1, 2 και 5 ένθα ορίζεται ότι: “1. Κανένας φόρος δεν επιβάλλεται ούτε εισπράττεται χωρίς τυπικό νόμο που καθορίζει το υποκείμενο της φορολογίας και το εισόδημα, το είδος της περιουσίας, τις δαπάνες και τις συναλλαγές ή τις κατηγορίες τους, στις οποίες αναφέρεται ο φόρος. 2. Φόρος ή άλλο οποιοδήποτε οικονομικό βάρος δεν μπορεί να επιβληθεί με νόμο αναδρομικής ισχύος που εκτείνεται πέρα από το οικονομικό έτος το προηγούμενο εκείνου κατά το οποίο επιβλήθηκε”. “5. Κατ’ εξαίρεση επιτρέπεται να επιβληθούν με εξουσιοδότηση νόμων-πλαισίων εξισωτικές ή αντισταθμιστικές εισφορές ή δασμοί, καθώς και να ληφθούν οικονομικά μέτρα στο πλαίσιο

των διεθνών σχέσεων της Χώρας με οικονομικούς οργανισμούς ή μέτρα που αποβλέπουν στην εξασφάλιση της συναλλαγματικής θέσης της Χώρας”.

Με βάση τις παραπάνω συνταγματικές διατάξεις:

1) Ο κοινός νομοθέτης είναι υποχρεωμένος, με σαφείς διατάξεις, να καθορίζει τον τρόπο προσδιορισμού των φορολογητέων κερδών όλων των επιχειρήσεων επομένως και των τραπεζών, ώστε να μη παρατηρείται το φαινόμενο, κατά την ερμηνεία και εφαρμογή των διατάξεων αυτών από τη Διοίκηση ή τα Δικαστήρια, να προσδιορίζονται τα φορολογητέα κέρδη κατά διαφορετικών τρόπων, με αποτέλεσμα να έχουμε άνιση φορολογική μεταχείριση των τραπεζών με όλες τις εντεύθεν δυσμενείς συνέπειες. 2) Ο κοινός νομοθέτης έχει τη δυνατότητα να αλλάζει τον τρόπο και τη μέθοδο προσδιορισμού των φορολογητέων κερδών όλων των επιχειρήσεων, επομένως και των τραπεζών, όταν όμως από την αλλαγή αυτή επέρχεται αύξηση των φορολογητέων κερδών και της φορολογικής επιβαρύνσεως, ο νέος τρόπος δεν είναι δυνατόν να έχει αναδρομική ισχύ, η οποία να επεκτείνεται και σε διαχειριστική περίοδο που είχε λήξει κατά την έναρξη του προηγούμενου της δημοσιεύσεως του νόμου ημερολογιακού έτους, διότι αυτό αντίκειται στο άρθρο 78 παρ. 1 και 2 του Συντάγματος. Ο ίδιος περιορισμός ισχύει και στην περίπτωση που αλλάζει

επί το δυσμενέστερον ο τρόπος συμψηφισμού και μεταφοράς της ζημίας, διότι και στην περίπτωση αυτή δια του περιορισμού, αναδρομικά, της συμψηφιζόμενης ζημίας επέρχεται αναδρομική αύξηση της φορολογικής επιβαρύνσεως, μη επιτρεπόμενη από το άρθρο 78 παρ. 1 και 2 του Συντάγματος.

3) *Ο κοινός νομοθέτης έχει τη δυνατότητα να αυξάνει τους φορολογικούς συντελεστές τόσο στη φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων όσον και στη φορολογία εισοδήματος νομικών προσώπων, η αύξηση όμως αυτή δεν θα πρέπει να έχει αναδρομική ισχύ που να επεκτείνεται πέραν από το προηγούμενο οικονομικό έτος από εκείνο που έγινε η αύξηση, σύμφωνα με το άρθρο 78 παρ. 2 του Συντάγματος.* Όπως δε έχει ερμηνευθεί η διάταξη αυτή του Συντάγματος με την 1865/1985 απόφαση της Ολομέλειας του Σ.τ.Ε. δύναται ο κοινός νομοθέτης με νόμο, δημοσιεύσιμο στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως κατά τη διάρκεια κάποιου ημερολογιακού έτους, να αυξάνει το φορολογικό συντελεστή, η αύξηση όμως αυτή δεν δύναται να εφαρμοσθεί και για τα εισοδήματα διαχειριστικής περιόδου που είχε λήξει κατά την έναρξη του προηγούμενου της δημοσίευσής του νόμου ημερολογιακού έτους.

4) *Τέλος ο κοινός νομοθέτης έχει τη δυνατότητα με νόμο να καταργεί προγενέστερο νόμο που απαλλάσσει από το φόρο εισοδήματα ή τα φορολογεί κατ' ειδικό τρόπο, η κατάργηση όμως αυτή δεν δύναται να έχει αναδρομική ισχύ πέραν από την επιτρεπόμενη από το άρθρο 78 παρ. 2 του Συντάγματος, όπως έχει γίνει πάγια δεκτό από το Σ.τ.Ε. (αποφάσεις 1076/1990, 3192/1989).*

II. Οι μεταβολές που έχουν γίνει στον τρόπο προσδιορισμού των φορολογητέων καθαρών κερδών των τραπεζών

Όπως είναι γνωστό πολλές επιχειρήσεις και ειδικότερα όλες οι τράπεζες από την έναρξη της ισχύος των Ν.Δ. 3323/1955 και 3843/1998, που επέβαλαν τη φορολογία εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων

αντίστοιχα, είχαν και εξακολουθούν να έχουν αφορολόγητα έσοδα και έσοδα φορολογηθέντα κατ' ειδικό τρόπο με υποχρεωτική εξάντληση της φορολογικής υποχρεώσεως. Το θέμα του τρόπου κατανομής των δαπανών των επιχειρήσεων μεταξύ των φορολογητέων και αφορολογητέων εσόδων και του υπολογισμού των καθαρών αφορολογητέων εσόδων, που θα αφαιρούνται από τα λογιστικά κέρδη για να προσδιοριστούν τα φορολογητέα κέρδη των επιχειρήσεων, αντιμετωπίστηκε για πρώτη φορά με το άρθρο 5 παρ. 5 του Ν.Δ/τος 4444/1964. Κατά την ερμηνεία και εφαρμογή της διατάξεως αυτής, τόσο από το Υπουργείο Οικονομικών όσον και από τα Δικαστήρια υποστηρίχθηκαν δύο απόψεις. Κατά την πρώτη άποψη (Εγκ. Διαταγή Υπ. Οικον. Ε. 13249/1972, αποφάσεις Σ.τ.Ε. 1859/1977 Ολομέλειας, 3353/1978, 2981/1979, 63/1982 κλπ), θα πρέπει να επιμερίζονται μεταξύ των φορολογητέων και αφορολογητέων εσόδων μόνον οι κοινές δαπάνες, ενώ κατά τη δεύτερη άποψη (απόφαση 505/1983 του Β' Τμήματος του Σ.τ.Ε.) θα πρέπει να επιμερίζεται το σύνολο των δαπανών μεταξύ φορολογητέων και αφορολογητέων εσόδων. Ορθότερη θεωρώ την πρώτη άποψη, αφού με αυτήν δεν επιβαρύνονται τα αφορολόγητα έσοδα με δαπάνες που δεν έχουν καμία σχέση με την πραγματοποίηση αυτών. Η διαφορετική ερμηνεία και εφαρμογή της παραπάνω διατάξεως είχε ως συνέπεια πολλές επιχειρήσεις, ιδιαίτερα οι τράπεζες, να προσφεύγουν στα δικαστήρια, να εκδίδονται για το ίδιο θέμα αποφάσεις άλλοτε με βάση την πρώτη και άλλοτε με τη δεύτερη άποψη και τελικά τα φορολογητέα κέρδη των τραπεζών να προσδιορίζονται κατά τρόπο που οδηγούσε σε άνιση φορολογική μεταχείριση, κατά παράβαση των διατάξεων του άρθρου 4 του Συντάγματος.

Για την αντιμετώπιση αυτής της अपαράδεκτης κατάστασεως το Κράτος με το άρθρο 2 παρ. 1 του ν. 1882/23.3.1990, που ψηφίστηκε από την Οικουμενική Κυβέρνηση, καθόρισε, κατά τρόπο σαφή, ότι το ποσό των δαπανών που βαρύνουν τα αφορολόγητα έσοδα και τα φορολογηθέντα κατά ειδικό τρόπο με εξάντληση της φορολογικής υποχρεώσεως καλύπτει το 35% αυτών. Προς άρση δε όλων των υφισταμένων αμφισβητήσεων και εκκρεμοτήτων ορίστηκε ότι η νέα ρύθ-

μιση εφαρμόζεται σε όλες τις εκκρεμείς υποθέσεις ενώπιον των φορολογικών αρχών, των διοικητικών δικαστηρίων και του Συμβουλίου της Επικρατείας. Προς τούτο εκλήθησαν οι επιχειρήσεις, που είχαν εκκρεμείς υποθέσεις, να υποβάλουν συμπληρωματικές δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος και να καταβάλουν σε δόσεις τον επί πλέον φόρο. Με το άρθρο 37 του Ν. 1884/16.6.1990 ορίζεται ότι οι διατάξεις του άρθρου 2 του Ν. 1882/1990 ισχύουν μόνο για τις τραπεζικές επιχειρήσεις και ισχύουν και για το οικονομικό έτος 1990, ενώ για τις λοιπές επιχειρήσεις καθορίζεται διαφορετικός τρόπος προσδιορισμού των δαπανών που επιβαρύνουν τα φορολογητέα και αφορολόγητα έσοδα. Το σήριαλ των αλληπαλλήλων νομοθετικών ρυθμίσεων συνεχίζεται. Με το άρθρο 22 του Ν. 1921/1991 αλλάζει ριζικά ο τρόπος υπολογισμού των αφορολόγητων εσόδων και των φορολογητέων κατ' ειδικό τρόπο με εξάντληση της φορολογικής υποχρεώσεως και περαιτέρω, ορίζεται ότι οι διατάξεις του άρθρου 2 παρ. 1 και 2 του Ν. 1882/1990 και του άρθρου 37 παρ. 1 του Ν. 1884/1990 καταργούνται αφότου ίσχυσαν και οι υποβληθείσες δηλώσεις, κατ' εφαρμογήν των παραπάνω διατάξεων, θεωρούνται ως μη υποβληθείσες και ουδέν έννομο αποτέλεσμα παράγουν! Οι νέες διατάξεις εφαρμόζονται ανάλογα για όλες τις εκκρεμείς υποθέσεις ενώπιον των φορολογικών αρχών, των διοικητικών δικαστηρίων και του Συμβουλίου της Επικρατείας. Για το σκοπό αυτό εκλήθησαν για άλλη μία φορά οι ημεδαπές τράπεζες και τα υποκαταστήματα των αλλοδαπών τραπεζών να υποβάλουν συμπληρωματικές δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος για τα ίδια οικονομικά έτη που είχαν υποβάλει συμπληρωματικές δηλώσεις με το άρθρο 2 παρ. 1 του Ν. 1882/1990, για τα επιπλέον κέρδη που προκύπτουν με βάση το νέο τρόπο υπολογισμού των φορολογητέων κερδών των τραπεζών και να καταβάλουν τον οφειλόμενο φόρο σε δόσεις. Τέλος, με το Ν. 2065/1992 τροποποιείται για άλλη μία φορά ο τρόπος υπολογισμού των αφορολόγητων εσόδων και των φορολογητέων κατ' ειδικό τρόπο με εξάντληση της φορολογικής υποχρεώσεως που αφαιρούνται από τα καθαρά λογιστικά κέρδη για να προσδιορισθούν τα φορολογητέα κέρδη στο όνομα των ημεδαπών τραπεζών

και των υποκαταστημάτων των αλλοδαπών τραπεζών. Ειδικότερα δεν αφαιρούνται από τα λογιστικά καθαρά κέρδη τα αφορολόγητα έσοδα και τα έσοδα τα φορολογηθέντα κατ' ειδικό τρόπο με εξάντληση της φορολογικής υποχρεώσεως, όπως συμβαίνει σε όλες τις άλλες ανώνυμες εταιρείες, αλλά μόνο το ποσό των καθαρών κερδών που αναλογεί στα αφορολόγητα έσοδα και τα φορολογηθέντα κατ' ειδικό τρόπο και περαιτέρω προστίθενται στα καθαρά κέρδη, για να υπολογισθούν τα φορολογητέα καθαρά κέρδη των τραπεζών, το ποσό των διανεμομένων καθαρών κερδών, που αναλογούν στα αφορολόγητα έσοδα και φορολογηθέντα κατ' ειδικό τρόπο με εξάντληση της φορολογικής υποχρεώσεως, προσαυξημένο μάλιστα με το φόρο που αναλογεί σ' αυτό (αναγωγή σε μικτό). Αυτό έχει ως συνέπεια να φορολογείται κάθε χρόνο με τις γενικές διατάξεις μέχρι και το 95% των αφορολόγητων εσόδων και των φορολογηθέντων κατ' ειδικό τρόπο με εξάντληση της φορολογικής υποχρεώσεως. Τέλος, το Υπουργείο Οικονομικών με την εγκύκλιο 1041007/7.5.1991, με την οποία κοινοποίησε τις διατάξεις του Ν. 1921/1991, κατήγγησε και μάλιστα αναδρομικά, χωρίς χρονικό περιορισμό, το δικαίωμα των τραπεζών να μεταφέρουν τις ζημίες, που είχαν αναγνωρισθεί μέχρι και του οικονομικού έτους 1990 (ημερ. έτους 1989), σύμφωνα με τις ισχύουσες μέχρι τότε διατάξεις, στα πέντε επόμενα έτη για να συμψηφισθεί με τα φορολογητέα κέρδη των ετών αυτών σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 4 και 105 του Ν. 2238/1994, δικαίωμα που έχουν όλες οι επιχειρήσεις ανεξάρτητα με τη νομική μορφή και το αντικείμενο εργασιών τους.

III. Συνταγματικά προβλήματα που γεννήθηκαν κατά την εφαρμογή των παραπάνω νόμων

Οι αλλαγές του τρόπου προσδιορισμού των καθαρών κερδών που έγιναν με τους Ν. 1882/1990, 1884/1990 και 1921/1991, και μάλιστα αναδρομικώς χωρίς κανένα χρονικό περιορισμό, αντίκεινται στο άρθρο 78 παρ. 2 του Συντάγματος. Ειδικότερα με το Ν. 1882/1990 και κυ-

ριώς με το Ν. 1921/1991 αυξήθηκε κατά πολύ το ποσό των αφορολογίτων εσόδων και των εσόδων που φορολογούνται κατά ειδικό τρόπο, το οποίο φορολογείται όπως και τα λοιπά καθαρά κέρδη των τραπεζών, σε σύγκριση με το ποσό που εφορολογείτο μέχρι και το οικονομικό έτος 1990. Από στοιχεία των τραπεζών προκύπτει ότι με το Ν. 1921/1991 φορολογείται κάθε χρόνο με τον ισχύοντα φορολογικό συντελεστή (40%), ανάλογα με το ύψος των κερδών που διανέμονται, μέχρι και το 95% των αφορολογίτων εσόδων και των φορολογηθέντων κατ' ειδικό τρόπο με εξάντληση της φορολογικής υποχρεώσεως. Η νέα ρύθμιση του Ν. 1921/1991 δεν είναι δυνατόν να έχει αναδρομική ισχύ και να εφαρμόζεται για τα οικονομικά έτη 1990 και προγενέστερα, αφού αυτό αντίκειται στο άρθρο 78 παρ. 2 του Συντάγματος, σύμφωνα και με την πάγια νομολογία του Σ.τ.Ε. και του Διοικητικού Εφετείου (αποφάσεις Σ.τ.Ε. 1865/1985 Ολομελείας, 3199/1989, 1076/1990, Διοικητικού Εφετείου Αθηνών 3333/1993, 1826 και 5870/1995).

Η δοθείσα με την 1041007/7.5.1991 εγκύκλιο του Υπουργείου Οικονομικών ερμηνεία, κατά την οποία οι τράπεζες δεν δικαιούνται να μεταφέρουν και να συμψηφίσουν τις φορολογικές ζημίες, που έχουν αναγνωρισθεί μέχρι και το οικονομικό έτος 1990, δεν βασίζεται σε διάταξη νόμου, αλλά και αν γίνει δεκτό, ότι λόγω της αναδρομικής ισχύος του άρθρου 22 του Ν. 1921/1991, δεν είναι δυνατόν να μεταφερθούν για να συμψηφισθούν οι ζημίες μέχρι και του οικονομικού έτους 1990, η διάταξη του άρθρου 22 δεν είναι δυνατόν να εφαρμοσθεί αναδρομικά για τα οικονομικά έτη 1990 και προγενέστερα, διότι αντίκειται στο άρθρο 78 παρ. 2 του Συντάγματος (ad hoc οι 3333/1993, 1826 και 5870/1995 αποφάσεις του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών). Ειδικότερα με τις παραπάνω αποφάσεις του Διοικητικού Εφετείου έγινε δεκτό ότι οι διατάξεις του άρθρου 22 του Ν. 1921/1991, κατά το μέρος που καταργούν αναδρομικά, από τότε που ίσχυσαν, τις διατάξεις των Ν. 1882/1990 και 1884/1990 και θεωρούν τις δηλώσεις, που υποβλήθηκαν κατ' εφαρμογήν αυτών, ως μη υποβληθείσες και ουδέν έννομο αποτέλεσμα παράγουν, κρίθηκαν ανίσχυρες ως αντικείμενες στο άρθρο 78 παρ. 2 του Συντάγματος. Πε-

ραιτέρω με τις παραπάνω αποφάσεις έγινε δεκτό ότι τα οικονομικά αποτελέσματα και επομένως οι φορολογικές ζημίες που προέκυψαν κατ' εφαρμογή των Ν. 1882 και 1884/1990 νόμιμα μεταφέρονται στα επόμενα πέντε έτη για συμψηφισμό προς τα φορολογητέα κέρδη των ετών αυτών σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 4 παρ. 3 και 195 παρ. 11 του Ν. 2238/1994.

Το Σ.τ.Ε. με την 3371/1998 απόφασή του, ερμηνεύοντας τις ισχύουσες κατά το οικονομικό έτος 1991 διατάξεις των άρθρων 4 παρ. 1, 11 παρ. 1 του Ν.Δ/τος 3323/1955 και 8 παρ. 7 και 11 παρ. 1 και 2 του Ν.Δ/τος 3843/1958 σε συσχετισμό με τις διατάξεις του άρθρου 22 του Ν. 1921/1991, δέχθηκε ότι με το άρθρο 22 του Ν. 1921/1991 δεν τίγονται οι διατάξεις που ρυθμίζουν τον τρόπο και τις προϋποθέσεις μεταφοράς της ζημίας. Περαιτέρω όμως δέχθηκε, κατά πλειοψηφία, ότι το κύρος της διατάξεως της παρ. 5 του άρθρου 22 του Ν. 1921/1991 που ορίζει ότι οι δηλώσεις που υποβλήθηκαν με βάση το Ν. 1882/1990 “θεωρούνται ως μη υποβληθείσες και ουδέν έννομο αποτέλεσμα παράγουν”, πρέπει να κριθεί κατά το έτος που προέκυψε και δηλώθηκε η ζημία και όχι παρεμπιπτόντως κατά τα επόμενα έτη που δηλώθηκε η μεταφερόμενη ζημία. Η ερμηνεία αυτή προβληματίζει, διότι όπως δέχεται η μειοψηφία, η δήλωση με επιφύλαξη δύναται να υποβληθεί, σύμφωνα με το άρθρο 5 του Ν.Δ/τος 3629/1956, προς πρόληψη των συνεπειών ανακριβείας της φορολογικής δηλώσεως και κατά το έτος που μεταφέρεται προς συμψηφισμό η ζημία. Σε περίπτωση άλλωστε που δεν δηλωθεί με τη δήλωση του επόμενου οικονομικού έτους η μεταφερόμενη φορολογική ζημία για να συμψηφισθεί με τα δηλούμενα καθαρά κέρδη, αφ' ενός μεν αυτή η ζημία δεν αναγνωρίζεται προς συμψηφισμό, σύμφωνα με την αδιάσπικτη διατύπωση του άρθρου 61 παρ. 1 εδάφ. γ' του Ν. 2238/1994, το οποίο σύμφωνα με το άρθρο 107 παρ. 3 του ίδιου νόμου εφαρμόζεται και στα νομικά πρόσωπα, και το οποίο ορίζει ότι “παράλειψη του υποχρέου να επιδώσει μέχρι το τέλος του οικείου οικονομικού έτους δήλωση, η οποία να αναγράφει τη ζημία που προέκυψε στο ίδιο ή τα προηγούμενα αυτού οικονομικά έτη στερεί το δικαίωμα αυτού να συμψηφίσει”, αφ' ετέρου δε καλεί-

ται η επιχείρηση να πληρώσει δισεκατομμύρια φόρο, χωρίς να έχει υποχρέωση, αφού με το συμψηφισμό των ζημιών δεν θα υπάρχουν φορολογητέα κέρδη.

IV. Προβλήματα που γεννώνται από το ισχύον σύστημα φορολογίας εισοδήματος των καθαρών κερδών των τραπεζών

Όπως και ανωτέρω αναφέρθηκε το ισχύον σύστημα προσδιορισμού των φορολογητέων κερδών των τραπεζών είναι πολύπλοκο και οδηγεί ανάλογα με το ποσό των διανεμομένων κερδών σε φορολόγηση μέχρι και του 95% των αφορολογητών εσόδων και των φορολογηθέντων κατ' ειδικό τρόπο με υποχρεωτική εξάντληση της φορολογικής υποχρεώσεως.

Ο φόρος που παρακρατείται στην πηγή κατά την είσπραξη των εισοδημάτων από τα φυσικά και νομικά πρόσωπα αφαιρείται, όπως είναι γνωστόν, τόσον από τον αναλογούντα φόρο όσον και από την αναλογούσα προκαταβολή προκειμένου να εξευρεθεί ο οφειλόμενος κύριος και συμπληρωματικός φόρος. Ειδικά όμως ο φόρος που παρακρατείται στην πηγή κατά την είσπραξη των εισοδημάτων που φορολογούνται κατ' ειδικό τρόπο, (πχ από τόκους καταθέσεων), τα οποία σχεδόν στο σύνολό τους φορολογούνται και στο όνομα των τραπεζών, αφαιρείται μόνον από τον αναλογούντα κύριο φόρο όχι όμως και από την αναλογούσα προκαταβολή, με αποτέλεσμα να καταβάλλεται μεγαλύτερο ποσό προκαταβολής έναντι αυτού που θα οφείλετο αν είχε αφαιρεθεί ο παραπάνω φόρος.

Σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 4 παρ. 4 και 105 παρ. 13 του Ν. 2238/1994 το αρνητικό στοιχείο (ζημία) από πηγή που ευρίσκεται στην αλλοδαπή συμψηφίζεται μόνον με τα θετικά στοιχεία (εισοδήματα) της επιχείρησης που ευρίσκεται στην αλλοδαπή. Σε περίπτωση όμως που η ζημία από υποκαταστήματα στην αλλοδαπή δεν συμψηφίζεται εν όλω ή εν μέρει με κέρδη από υποκαταστήματα στην αλλοδαπή δεν συμψηφίζεται με τα κέρδη του κεντρικού καταστήματος στην Ελλάδα. Περαιτέρω κατά την άποψη της Διοικήσεως η ζη-

μία αυτή δεν είναι δυνατόν να συμψηφισθεί με τα κέρδη που θα πραγματοποιηθούν κατά τα επόμενα οικονομικά έτη από το ίδιο υποκατάστημα στην αλλοδαπή.

Ο αναλογών κύριος φόρος των τραπεζών, που έχουν μετοχές εισηγμένες στο χρηματιστήριο, υπολογίζεται με αναλογικό συντελεστή 40%, ενώ όλων των άλλων επιχειρήσεων, ανεξάρτητα με το αντικείμενο εργασιών τους, που έχουν μετοχές εισηγμένες στο χρηματιστήριο, υπολογίζεται με αναλογικό συντελεστή 35%. Περαιτέρω η αναλογούσα προκαταβολή φόρου των τραπεζών υπολογίζεται με ποσοστό 60% στον αναλογούντα κύριο και συμπληρωματικό φόρο, ενώ σε όλες τις άλλες ανώνυμες εταιρείες και τα λοιπά νομικά πρόσωπα καθώς και στα φυσικά πρόσωπα υπολογίζεται με ποσοστό 55%.

Οι παραπάνω διαφοροποιήσεις κατά τη γνώμη μου δεν δικαιολογούνται.

Οι ΑΕ, επομένως και οι τράπεζες, όταν διανέμουν κέρδη με οποιαδήποτε μορφή, που έχουν προκύψει από διαχειριστικές περιόδους που έληξαν μέχρι 29 Ιουνίου 1992 ή κεφαλαιοποιούν τα κέρδη αυτά αυξάνοντας το μετοχικό κεφάλαιο, φορολογούνται για τα κέρδη αυτά με συντελεστή 5%. Δεδομένου ότι τα παραπάνω κέρδη κατά το χρόνο που πραγματοποιήθηκαν φορολογήθηκαν με τους ισχύοντες τότε αναλογικούς φορολογικούς συντελεστές, οι οποίοι έφθαναν μέχρι 49% και επομένως ήταν πολύ μεγαλύτεροι αυτών που ισχύουν σήμερα (35% ή 40%), η παραπάνω πρόσθετη φορολόγηση είναι τελείως αδικαιολόγητη και αμφιβόλου συνταγματικότητας, αφού πρόκειται περί διπλής φορολογίας.

V. Προτάσεις για την αναμόρφωση της φορολογίας εισοδήματος των τραπεζών

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι το ισχύον σύστημα προσδιορισμού των καθαρών κερδών των τραπεζών και των ΑΕ γενικότερα και της φορολογίας αυτών πρέπει να αναθεωρηθεί, διότι είναι πολύπλοκο αλλά και άδικο, αφού το σύνολο των αφορολογητών εσόδων φορολογείται όπως και τα λοιπά κέρδη.

Για την απλοποίηση του ισχύοντος συστήματος φορολογίας εισοδήματος προτείνονται, πολύ περιληπτικά, τα εξής:

1) Να καταργηθεί το πολύπλοκο σύστημα υπολογισμού των αφορολογητών εσόδων και των φορολογηθέντων εσόδων κατ' ειδικό τρόπο με εξάντληση της φορολογικής υποχρέωσης που φορολογούνται με τις γενικές διατάξεις.

2) Τα διανεμόμενα κέρδη των τραπεζών να προέρχονται από τα κέρδη που έχουν από συμμετοχές σε άλλες εταιρείες, από αφορολόγητα έσοδα και από έσοδα φορολογηθέντα κατ' ειδικόν τρόπον με εξάντληση της φορολογικής υποχρέωσης και αν αυτά δεν επαρκούν τότε να προέρχονται από τα υπόλοιπα κέρδη. Τα διανεμόμενα κέρδη που προέρχονται από τα κέρδη από συμμετοχές να μη φορολογούνται, αφού αυτά έχουν φορολογηθεί στο όνομα των εταιρειών από τις οποίες προέρχονται, ενώ τα προερχόμενα από αφορολόγητα έσοδα και φορολογηθέντα κατ' ειδικό τρόπο με εξάντληση της φορολογικής υποχρέωσης να φορολογούνται χωρίς αναγωγή σε μικτό, δηλαδή με την προσθήκη του αναλογούντος φόρου, με συντελεστή μειωμένο, τουλάχιστον, κατά πέντε (5) ποσοστιαίες μονάδες. Κατ' αυτόν τον τρόπον θα παύσουν οι τράπεζες να παρακολουθούν σε ειδικούς λογαριασμούς τα μη διανεμόμενα κέρδη που προέρχονται από συμμετοχές, αφορολόγητα έσοδα και φορολογηθέντα κατ' ειδικό τρόπο με εξάντληση της φορολογικής υποχρέωσης και να φορολογούνται όταν διανεμονται ή κεφαλαιοποιούνται. Το ίδιο σύστημα πρέπει να ισχύσει για όλες τις ΑΕ.

3) Τα κέρδη των τραπεζών που έχουν μετοχές εισηγμένες στο χρηματιστήριο να φορολογούνται με τον ίδιο φορολογικό συντελεστή που φορολογούνται και τα κέρδη των λοιπών ΑΕ που έχουν μετοχές εισηγμένες στο χρηματιστήριο. Η υπάρχουσα σήμερα διαφοροποίηση των φορολογικών συντελεστών (40% για τις τράπεζες και 35% για τις λοιπές ΑΕ) δεν είναι δικαιολογημένη.

4) Η προκαταβολή του φόρου των τραπεζών να υπολογίζεται με το ίδιο ποσοστό (55%) επί του κυρίου και συμπληρωματικού φόρου όπως και των λοιπών

ΑΕ. Η υπάρχουσα διαφοροποίηση του ποσοστού (60%) για τις τράπεζες δεν είναι δικαιολογημένη.

5) Ο παρακρατούμενος φόρος στα εισοδήματα που φορολογούνται κατ' ειδικό τρόπο με εξάντληση της φορολογικής υποχρέωσης να αφαιρείται και από την αναλογούσα προκαταβολή φόρου για να εξευρεθεί η οφειλόμενη προκαταβολή, διότι, κατά γενική αρχή που ισχύει στη φορολογία εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων, οι παρακρατούμενοι φόροι στην πηγή κατά την είσπραξη των εισοδημάτων αφαιρούνται και από την αναλογούσα προκαταβολή.

6) Να καταργηθεί η φορολόγηση για δεύτερη φορά με συντελεστή 5% των κερδών που έχουν προκύψει από διαχειριστικές περιόδους μέχρι 29 Ιουνίου 1992, διότι τα κέρδη αυτά φορολογήθηκαν στο όνομα της τράπεζας με συντελεστή μεγαλύτερο (με 46% από 30.12.1988-29.6.1992, με 49% από 31.12.1984-29.12.1988 κλπ) από τον ισχύοντα σήμερα 40%. Στην πραγματικότητα πρόκειται περί αδικαιολόγητης διπλής φορολογίας αμφιβόλου συνταγματικότητας. Τα ίδια ισχύουν και για τη φορολογία των διανεμομένων κερδών που προέρχονται από κέρδη διαχειριστικών περιόδων προ της 30ής Ιουνίου 1992 των λοιπών ΑΕ.

Τελειώνοντας θα ήθελα να τονίσω ότι χρειάζονται βασικές αλλαγές τόσο στη φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων όσο και στη φορολογία εισοδήματος νομικών προσώπων, ώστε η φορολογία εισοδήματος να γίνει απλούστερη, να συμβάλει στην οικονομική ανάπτυξη της Χώρας και οι φορολογούμενοι να πληρώνουν φόρους με βάση την οριζόμενη από το άρθρο 4 παρ. 5 του Συντάγματος φοροδοτική ικανότητα (ύψος εισοδήματος). Στον περιορισμένο χρόνο δεν είναι δυνατόν να επεκταθώ περισσότερο, για ένα τόσο μεγάλο και σημαντικό θέμα. Εκείνο που θέλω να τονίσω είναι ότι η καθιέρωση ενός δικαίου και απλού φορολογικού συστήματος, σε συσχέτισμό με τη σωστή επένδυση των εσόδων του Κράτους, θα αλλάξει την υφιστάμενη νοοτροπία των φορολογουμένων προς το καλύτερο.

